

نوروز در قزاقستان

قزاقستان کشوری است که در آسیای میانه قرار دارد. بزرگ‌ترین کشور محصور در خشکی به شمار می‌آید. آیین‌های عید نوروز در قزاقستان از ۱۴ تا ۲۳ مارس است. هر روز با یک عنوان ویژه مانند روز سلام، روز طبیعت، روز یادبود نیاکان، روز تاریخ و روز خرد و دانش گرامی داشته می‌شود. در ایام نوروز تمام شهرهای کوچک و بزرگ قزاقستان آماده جشن و سرور می‌شوند. اگر دوست دارید با آداب و رسوم قزاق‌ها برای نوروز آشنا شوید با عالی‌گرد همراه باشید.

تاریخچه‌ی نوروز در قزاقستان

طبق اسناد تاریخی ریشه برگزاری نوروز به قرون متمادی بسیار دور باز می‌گردد. علاوه بر ایرانی‌ها، اقوام دیگر مانند قزاق‌ها، ازبک‌ها و اوغورها آیین بزرگداشت نوروز را از نسلی به نسل دیگر منتقل کرده‌اند. در کشور قزاقستان به دلیل تقارن روز بیست و دوم مارس با روز اول فروردین، جشن نوروز به نام «مارس نوروز» خوانده می‌شود. قزاق‌ها بر این باورند که در این روز ستاره‌ها در آسمان به نقطه ابتدایی می‌رسند. همه چیز نو شده و شادمانی زمین را فرا می‌گیرد.

برپایی مراسم نوروز پس از استقلال کشور

جالب است بدانید که در فاصله سال‌های ۱۹۲۶ تا ۱۹۸۸ (دوران حکومت جمهوری سوسیالیستی قزاقستان شوروی)، مراسم جشن نوروز در این کشور به صورت رسمی برگزار نمی‌شد. نوروز به عنوان جشن بیگانه از سوی حزب کمونیست ممنوع اعلام شده بود. اما این کشور بعد از ۶۲ سال یعنی در سال ۱۹۸۸ بار دیگر به آغوش حوزه تمدنی خود بازگشت. قزاقستانی‌ها از آن زمان تاکنون هر سال نوروز را جشن می‌گیرند. رئیس‌جمهور

قزاقستان در ۱۵ مارچ سال ۱۹۹۱، همزمان با کسب استقلال این کشور از اتحاد جماهیر شوروی (سابق)، با صدور فرمانی حاکمیتی، نوروز را جشن ملی قزاقستان اعلام کرد. در سال ۲۰۰۹ از مورخ بیست و یکم مارس به مدت ۳روز تعطیلات رسمی نوروز اعلام شد. همچنین در سیام سپتامبر سال ۲۰۰۹، روز بیست و یکم ماه مارس به صورت رسمی و با نام روز بین المللی نوروز در فهرست میراث فرهنگی و معنوی یونسکو ثبت شد.

باورهای مردم قزاق درباره نوروز

مردم این کشور با توجه به ترک تبار بودن، نوروز را «نئوریز» می خوانند و آن را به عنوان «روز بزرگ مردم» می دانند. نوروز همچنان نمادی مهرافرین برای شهروندان این کشور است که دوران شوروی سابق و گذر زمان نتوانست غبار زیادی بر آن بیافکند.

نوروز چنان ریشه ای عمیق در میان مردم این کشور دارد که اگر در این روزها در خانواده ای فرزند پسری به دنیا بیاید، «نئوریزبیک» نام می گیرد. اگر دختر بود او را «نئوریز» یا «نئوریزگل» می نامند.

همچنین به اعتقاد آنها، نوروز روزی است که «سنگ نیلگو» سمرقند که از جایگاه معنوی خاصی نزد مردم این کشور برخوردار است، آب خواهد شد.

آداب و رسوم نوروز در قزاقستان

خانه تکانی

قزاق‌ها نیز مانند ایرانی‌ها روزهای قبل از سال نو را به خانه تکانی می‌گذرانند. غرس نهال و درختان میوه، پاکسازی میدان‌ها و خیابان‌های شهر هم جزئی از آداب پاکیزه سازی قبل از نوروز می‌باشد. قزاق‌ها بر این باورند که تمیز بودن خانه در آغاز سال نو موجب می‌شود افراد آن خانه دچار بیماری و بدبختی نشوند. آنان بر این مسئله ایمان دارند و آن را هر ساله رعایت می‌کنند.

پرکردن ظروف

قزاق‌ها اعتقاد دارند باید شب پیش از نوروز کلیه ظرف‌های خانه از نوشیدنی‌ها و خوراکی‌هایی مانند شیر، دوغ و غلات پر شود. زیرا این کار باعث افزایش برکت و بارش باران در سال جدید خواهد شد.

روشن کردن شمع

همه شهروندان قزاقستان، در شب سال تحویل یا شب قزیر دو عدد شمع در بالای خانه خود روشن می‌کنند. آنها اعتقاد دارند با این کار سالی پر از روشنایی و شادی خواهند داشت.

حضور در آرامگاه‌ها

نوروز توسط همه اقوام و پیروان همه ادیان مختلف در این کشور جشن گرفته می‌شود. مسلمانان این کشور رفتن به قبرستان‌ها و قرائت قرآن بر سر مزار اموات را نیز از جمله دیگر سنت‌های نوروزی خود می‌دانند و همچنان آنها را ادامه می‌دهند.

جارچی‌ها

در گذشته، در صبح روز نوروز سه نفر که 'جارچی' نام داشتند، لباس رنگارنگ بر تن می‌کردند و به کوچه‌ها می‌رفتند و مشغول دعوت مردم به بزم‌گاه نوروزی می‌شدند. آنها لباس‌های خاصی بر تن می‌کردند که سه قهرمان اسطوره‌ای قزاق با نام‌های 'الدر کا سه'، 'ژرینشا' و 'قرا شاش' را نشان می‌داد.

برپایی یورت و سفره نوروزی

در ایام نوروز کلیه شهرهای قزاقستان اعم از بزرگ و کوچک مملو از جشن و سرور شده و خیمه‌هایی بزرگ (yurt) در مرکز شهر به پا می‌شوند. همچنین در داخل هر یک از این خیمه‌ها میزهایی بزرگ با سفره‌هایی به نام دسترخان (deserkhan) قرار داده می‌شود.

نمایش‌های فرهنگی

در کنار یورت‌ها نمایش‌هایی در مورد فرهنگ و آداب و رسوم قزاقستان برگزار می‌شود. مردم ضمن به تن داشتن لباس‌های زیبای محلی به رقص و پایکوبی با آهنگ‌های قزاق می‌پردازند. در کنار این نمایش‌ها سوغات و هدایا نیز به فروش می‌رسد.

رها کردن اسب

در عید نوروز جوانان یک اسب سرکش را زین می کنند. عروسکی که ساخته دست خودشان است با آویز زنگوله‌ای به گردنش در ساعت سه صبح که ساعتی معین از شب قزیر است، رها نموده تا از این طریق مردم را از خواب بیدار کنند. عروسک در این ایام در حقیقت به عنوان نمادی از سال نو است که سوار بر اسب آمدن خود را به همه اعلام می کند.

دید و بازدید نوروزی

در عید نوروز مردم لباس نو و سفید به تن می کنند که نشانه شادمانی است. در این ایام دید و بازدید اقوام همراهِ با مصافحه و زدن شانه‌ها به یکدیگر از آیین و رسوم مردم قزاق در ایام عید نوروز است.

مسابقه‌های نوروزی

در کنار جشن‌های نوروزی مسابقه‌های سنتی برگزار می شود. اسب دوانی، آیتیس (مشاعره)، قول توزاق (رقابتی میان مردان و زنان که معتقدند در صورت برنده شدن زنان آن سال خوب و پربرکت خواهد بود)، کوکپار (برداشتن بز از مکانی مشخص توسط سوارکار)، آودار یسپاق، قیزقوو و آلتی باقان از آن جمله است.

خوشمزه‌های نوروزی در قزاقستان

مردم قزاقستان نوروز را با تهیه غذاهای فوق العاده خوشمزه می‌گذرانند. این کار نمادی از برکت و فراوانی در فرهنگ قزاق است.

بل کوترر

روز اول نوروز قزاق‌ها گاوی را قربانی کرده و غذای ویژه‌ای از گوشت آن به نام بل کوترر تهیه می‌کنند. از آنجایی که گاو یکی از حیوانات قوی محسوب می‌شود، صرف این غذا باعث قدرت مردم می‌شود.

کوژه

عدد هفت در فرهنگ مردم قزاقستان از اهمیت بالایی برخوردار است. به همین دلیل غذایی به نام کوژه (آش) متشکل از هفت نوع ماده غذایی مانند گوشت، نمک، روغن، پیاز، گندم، کورت (نوعی پنیر) و ایریم‌شیک (نوعی پنیر محلی) طبخ می‌شود. تهیه این غذا به معنی خداحافظی با زمستان و غذاهای زمستانی است.

اویقی آشار

اویقی آشار توسط دختران جوان دم‌بخت از آخرین باقی‌مانده گوشت اسب موسوم به «سوقیم» تهیه شده و با استفاده از آن از جوانان موردعلاقه خود پذیرایی می‌کنند. در مقابل، مردان جوان نیز با هدیه‌هایی مانند آئینه، شانه و عطر قدردانی می‌کنند. این هدایا در فرهنگ قزاقستان «سلت اتکیتیر» نام دارد و به معنی علاقه‌آور است.

نوروز کاژہ

قزاق‌ها نوشیدنی‌ای به نام نوروز کاژہ دارند. این نوشیدنی مختص روزهای نوروزی است. معنی آن نوشیدنی نوروزی است که از هفت نوع دانه میوه و حبوبات آماده می‌شود.

سخن پایانی

نوروز یک آیین قدیمی است که حامل شادی توصیف‌ناپذیری برای مردمان کشورهای مختلف می‌باشد. این شادی به ایرانی‌ها محدود نمی‌شود. برخی کشورهای آسیای میانه هم نوروز را جشن می‌گیرند. قزاق‌ها نیز هر سال آمدن بهار را جشن می‌گیرند و مراسم‌های مختلفی در آن روز برگزار می‌کنند.

در تنظیم این مقاله از منابع زیر استفاده شده است:

<https://www.irna.ir/>

<https://www.kojaro.com/>

<https://www.eligasht.com/>

تهیه و تنظیم: آيسان پژوهان فر